Zákon krizový

Návrh zákona č. 8 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 26. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 108–110 Občanské ústavy: krizové stavy nejdéle na 100 dní, opatření stanovená předem a co nejmírnější, krizový tým s protichůdnými názory, zákaz léčby bez souhlasu a karanténa jen jednotlivců. Vychází z autorovy Hlavy 2 (čl. 56–58) a Hlavy 4 (krizový plán) na forumlidu.cz/oipd. Nahrazuje krizový zákon a ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o krizových stavech (zákon krizový)

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podle čl. 108 až 110 Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) vyhlašování krizových stavů, uzavřený seznam krizových opatření, krizový tým, karanténu, náhradu škody a odpovědnost za zneužití krizového stavu.

§ 2 – Zásady

(1) Krizová opatření musí být co nejmírnější, časově omezená, odůvodněná pravdivými a úplnými informacemi a citlivá k právům občanů, podnikání a hospodářství (čl. 108 odst. 1 ústavy).

(2) Lze uložit jen opatření uvedená v tomto zákoně. Opatření v něm neuvedené je neplatné a jeho nařízení je zneužitím krizového stavu.

(3) Svoboda, bezpečí a majetek občanů zůstávají chráněny i za krizového stavu.

(4) Ozbrojené složky nelze za krizového stavu použít proti pokojně jednajícím občanům (čl. 86 odst. 2 ústavy).

ČÁST DRUHÁ – KRIZOVÉ STAVY

§ 3 – Druhy krizových stavů

(1) **Stav ohrožení** lze vyhlásit při bezprostředním nebezpečí živelní pohromy, průmyslové havárie, epidemie nebo jiného ohrožení životů, zdraví nebo majetku ve větším rozsahu.

(2) **Nouzový stav** lze vyhlásit, nastala-li živelní pohroma, havárie nebo epidemie, které výrazně ohrožují životy, zdraví nebo majetek.

(3) **Válečný stav** lze vyhlásit při napadení České republiky.

(4) Krizový stav lze vyhlásit pro celou republiku nebo jen pro postižené území.

§ 4 – Vyhlášení

(1) Krizový stav vyhlašuje Národní rada jednomyslně (čl. 59 odst. 1 a čl. 108 odst. 1 ústavy).

(2) Hrozí-li nebezpečí z prodlení, může hejtman nebo starosta na svém území nařídit jen evakuaci a zákaz vstupu na ohrožené místo podle § 8 písm. a), a to na nezbytnou dobu, nejdéle 72 hodin; neprodleně požádá Národní radu o rozhodnutí. Krizový stav tím nevzniká.

(3) Rozhodnutí o vyhlášení obsahuje druh stavu, území, dobu trvání, důvody, výčet opatření s odkazem na příslušné ustanovení tohoto zákona a jméno veřejného služebníka odpovědného za každé opatření.

(4) Rozhodnutí se ihned zveřejní ve Sbírce zákonů, v systému EVORAS a ve veřejnoprávních médiích.

§ 5 – Krizový tým

(1) Před vyhlášením krizového stavu, nehrozí-li nebezpečí z prodlení, vyslechne Národní rada krizový tým (čl. 108 odst. 3 ústavy).

(2) Krizový tým tvoří odborníci z fakultních nemocnic, univerzit, Akademie věd, Národní domobrany, soukromých zdravotnických zařízení a dalších oborů podle povahy ohrožení a ředitel zpravodajské služby.

(3) Členy krizového týmu vybírají občané předem, v době klidu, v anketě, kterou na návrh Národní rady vyhlásí Parlament, z navržených odborníků; v týmu musí být zastoupeny protichůdné odborné názory.

(4) Jednání krizového týmu probíhá u kulatého stolu a přenáší se v přímém, nesestříhaném přenosu.

§ 6 – Doba trvání

(1) Krizový stav a omezení práv trvají nejdéle 100 dní (čl. 108 odst. 2 ústavy).

(2) Prodloužit krizový stav mohou jen občané v referendu, a to vždy nejdéle o dalších 100 dní; jinak pozbývá platnosti.

(3) Národní rada krizový stav zruší, jakmile pominou důvody jeho vyhlášení.

§ 7 – Občanské veto

Občané mohou vyhlášení krizového stavu nebo kterékoli krizové opatření kdykoli zrušit v rychlém referendu podle zákona petičního a o referendech a anketách.

ČÁST TŘETÍ – KRIZOVÁ OPATŘENÍ

§ 8 – Uzavřený seznam opatření

Za krizového stavu lze uložit jen tato opatření:

a) evakuace osob z ohroženého území a zákaz vstupu na ně,

b) omezení provozu na určených komunikacích,

c) přednostní dodávky energie, vody a potravin pro zdravotnická zařízení a záchranné složky,

d) uvolnění státních hmotných rezerv,

e) povinnost poskytnout za náhradu věcné prostředky (dopravní prostředky, stroje, budovy) záchranným složkám,

f) pracovní výpomoc fyzických osob při záchranných pracích na nezbytnou dobu, nejdéle 5 dní, za odměnu; nevztahuje se na osoby, jimž by hrozila újma na zdraví, a na osoby pečující o děti nebo nemocné,

g) karanténa jednotlivců podle § 11,

h) za válečného stavu též mobilizace podle zákona o Národní domobraně a civilní ochraně.

§ 9 – Zakázaná opatření

Za žádného krizového stavu nelze

a) nařídit léčbu, očkování nebo jiný zdravotní zákrok bez informovaného souhlasu (čl. 109 odst. 1 ústavy),

b) vyžadovat potvrzení o očkování, o bezinfekčnosti nebo jiné zdravotní údaje jako podmínku pohybu, práce, vstupu do obchodu nebo do veřejných budov,

c) plošně zakázat podnikání, shromažďování nebo pohyb osob, kromě zákazu vstupu na konkrétní ohrožené území,

d) omezit svobodu slova, tisku nebo přístup k informacím,

e) odložit volby nebo referenda s výjimkou válečného stavu na území, kde se bojuje,

f) zabavit majetek bez plné náhrady.

§ 10 – Testy

(1) Je-li nemoc prokazatelně nakažlivá a existuje spolehlivý okamžitý test, lze jen po dobu krizového stavu požadovat test před vstupem do uzavřených budov určených v rozhodnutí o vyhlášení, zejména nemocnic a domovů pro seniory.

(2) Pro vstup na zalidněná veřejná prostranství stačí, aby se osoba bez testu označila nápisem „POZOR, NETESTOVÁN“ a dodržovala odstup 2 metry. Přiblížení k takto označené osobě je na vlastní riziko.

ČÁST ČTVRTÁ – KARANTÉNA

§ 11 – Karanténa jednotlivců

(1) Hrozí-li šíření prokazatelně závažné nakažlivé nemoci, může lékař orgánu ochrany veřejného zdraví nařídit karanténu jen jednotlivé nakažené nebo prokazatelně exponované osobě (čl. 109 odst. 2 ústavy).

(2) Karanténa trvá nejdéle 3 měsíce; o dalším trvání rozhodne soud na návrh lékaře.

(3) Osoba v karanténě smí vykonávat činnosti nezbytné pro svou obživu, podnikání a udržování vztahů, pokud tím bezpečně neohrozí ostatní.

(4) Proti nařízení karantény lze podat návrh soudu, který rozhodne do 3 dnů.

§ 12 – Péče a informovaný souhlas

Každý má právo léčbu odmítnout. Za osobu nezpůsobilou souhlasu rozhoduje zákonný zástupce nebo osoby, které si sama předem určila; u dětí rozhodují oba rodiče shodně.

ČÁST PÁTÁ – NÁHRADA ŠKODY A ODPOVĚDNOST

§ 13 – Náhrada škody

(1) Každý, komu krizové opatření způsobilo škodu nebo ušlý zisk, má právo na plnou náhradu.

(2) Náhrada se hradí přednostně z povinného pojištění veřejného služebníka odpovědného za opatření (čl. 108 odst. 4 ústavy); bylo-li opatření nezákonné, odpovídá služebník za škodu nad rámec pojištění i svým majetkem.

(3) Škodu, kterou nelze uhradit podle odstavce 2, hradí stát z rezervního fondu.

(4) O nároku rozhoduje soud; žalobu lze podat do 3 let od skončení krizového stavu.

§ 14 – Zneužití krizového stavu

(1) Zneužití krizového stavu, zejména nařízení opatření, které zákon nepřipouští, nebo prodlužování stavu bez důvodu, je trestným činem (čl. 108 odst. 4 ústavy).

(2) Za krizového stavu se intriky, rabování, vydírání, zneužívání nouze a ničení majetku trestají horní polovinou trestní sazby.

§ 15 – Informování občanů

(1) Prezident republiky a předseda Národní rady jsou povinni neprodleně, věcně a bez vyvolávání paniky informovat občany o hrozbách a o opatřeních.

(2) Všechny údaje, z nichž rozhodnutí o krizovém stavu vychází, se zveřejní v systému EVORAS.

ČÁST ŠESTÁ – KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

§ 16 – Krizový plán

(1) Národní rada v době klidu zpracuje krizový plán pro jednotlivé druhy ohrožení. Plán projedná krizový tým u kulatého stolu, Parlament a potvrdí jej občané v referendu.

(2) Krizový plán obsahuje rozdělení úkolů, odpovědné osoby, zásoby a postupy; nesmí obsahovat opatření neuvedená v § 8.

§ 17 – Státní hmotné rezervy

Veřejná služba správní udržuje státní hmotné rezervy paliv, potravin a léčiv podle zákona o strategických veřejných zdrojích.

ČÁST SEDMÁ – ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 18 – Mezinárodní úmluva

Tento zákon se vykládá v souladu s Úmluvou o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.).

§ 19 – Zrušovací ustanovení

Zrušuje se zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

§ 20 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Zkušenost s krizovými opatřeními ukázala, jak snadno lze v mimořádné situaci omezit práva celé společnosti na dlouhou dobu bez skutečné kontroly. Ústava proto stanoví, že opatření musí být stanovena předem, co nejmírnější a nejdéle na 100 dní, a že prodloužit je mohou jen občané (čl. 108). Zákon obsahuje uzavřený seznam opatření a výslovný seznam toho, co nelze nikdy nařídit.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Hlava 2 OIPD, čl. 56:** zákaz vnucené léčby; karanténa jen jednotlivců, nejdéle 3 měsíce, pak soud; zákaz vyžadovat potvrzení o očkování; okamžité testy jen do určených uzavřených budov; nápis „POZOR, NETESTOVÁN“ a odstup 2 m – § 9 až 12.
- **Hlava 2 OIPD, čl. 57:** Krizový tým vybraný předem občanskou anketou z fakultních nemocnic, univerzit, Akademie věd, Národní domobrany, soukromých zařízení a ředitele BIS, „povinně protichůdných názorů“, s přímými přenosy – § 5.
- **Hlava 2 OIPD, čl. 58:** opatření předem v zákoně, právo veta občanů, omezení nejdéle 3 měsíce a prodloužení jen OIRA; omezování podnikání vyžaduje kompenzace – § 6, 7, 13.
- **Hlava 4 OIPD:** krizový plán schválený v době klidu kulatými stoly a OIRA, platný nejdéle 100 dní; zneužití stavu národního ohrožení je trestný čin, rabování a vydírání se trestají horní sazbou – § 14, 16.

3. Odchylky od textů autora

Téma	Autor	Návrh	Důvod
Kdo hradí škodu	jen z vlastních peněz těch, kdo restrikce nařídili; „kompenzace z veřejných peněz nepřipadají v úvahu vůbec“	přednostně z pojištění, při nezákonnosti i z majetku služebníka, zbytek stát (§ 13)	Ústava (čl. 108 odst. 4) říká „přednostně“ z pojištění. Bez zbytkové odpovědnosti státu by podnikatelé nesli škodu ze zákonného a nutného opatření sami.
Pracovní výpomoc	neuvedena	nejdéle 5 dní, za odměnu, s výjimkami (§ 8 písm. f)	Záchranné práce při povodni vyžadují pomoc; omezení brání zneužití.
Okamžitá pomoc	Národní rada	hejtman nebo starosta smí na 72 hodin nařídit jen evakuaci a zákaz vstupu (§ 4 odst. 2)	Čl. 108 odst. 1 ústavy svěřuje vyhlášení krizového stavu jen Národní radě; místní představitelé musí moci zachránit životy dříve, než se sejde.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 108 až 110 ústavy. Odpovídá étosu svobody a odmítnutí „násilím vnucovaného dobra“: lidé jsou v krizi chráněni, ne ovládáni.

5. Dopady

Zákon výrazně omezuje rozsah možných opatření a zavádí přímou kontrolu občanů. Náklady na krizový tým a přenosy jsou nízké.

B. Zvláštní část

K § 1 a 2: Zásady včetně uzavřenosti seznamu opatření.

K § 3 až 7: Druhy stavů, vyhlášení, krizový tým, lhůta 100 dní a občanské veto.

K § 8 až 10: Povolená a zakázaná opatření, testy.

K § 11 a 12: Karanténa jednotlivců a informovaný souhlas.

K § 13 až 15: Náhrada škody, zneužití a informování.

K § 16 a 17: Krizové plánování v době klidu.

K § 18 až 20: Výklad podle bioetické úmluvy, zrušení dosavadního zákona a účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 86, 108–110 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 2 (čl. 56–58), Hlava 4 (krizový plán, čl. 81); seznam zákonů (č. 8); zákon č. 240/2000 Sb.; sdělení č. 96/2001 Sb. m. s.